

9. Paragraaf Atalanta t.b.v. de begroting 2012

9.1 Project

Atalanta is de projectnaam voor de metamorfose van het centrum-gebied van Emmen. Atalanta bestaat uit drie onderdelen:

- **Centrum-West:** In dit gebied van 55 ha komt een nieuw Belevenspark Dierenpark Emmen, waar natuur (innovatief, duurzaam dierenpark) en cultuur (een modern stadstheater) elkaar ontmoeten in een 'wereld van beleving'. Dit wordt een landelijke trekker en een topattractie van nationale en internationale allure.
- **Locatie Hoofdstraat:** Voor een compact, goed bereikbaar en vitaal stadshart moet de oost-west-as van het centrum versterkt worden. Aan de oostzijde van het centrum wordt het 12 ha grote voormalige dierenparkgebied herontwikkeld tot een nieuwe trekpleister van formaat. Een bijzonder 'mensenpark', waar architectuur en duurzaamheid de boventoon voeren. Uitgangspunten: koesteren van het huidige landschap en bouwen op bestaande fundamenteën.
- **De Verbinding:** Een nieuw centrumplein over de verdiepte Hondsrugweg creëert een logische verbinding tussen het Belevenspark Dierenpark Emmen, het overdekte winkelcentrum De Weiert en het 'mensenpark'. Zo ontstaat een levendig, toegankelijk en goed bereikbaar stadshart. Een plek, waar je elkaar ontmoet. Aanvullende verkeersmaatregelen verbeteren de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrumgebied.

Het Atalanta-project bevindt zich op dit moment in de voorbereidingsfase. De voorbereidingsfase is het planstadium waarin de transitie plaatsvindt van planvorming (ontwerpfase) naar daadwerkelijke uitvoering (realisatiefase). Opgemerkt wordt dat de aanduiding 'voorbereidingsfase' geldt voor het project als totaal. Diverse onderliggende onderdelen van het project kunnen zich in andere projectfasen bevinden.

Planning

- 2009 - 2011 bouw parkeergarage Willinkplein, start werkzaamheden belevenspark en Hondsrugwegtunnel
- 2012 - 2015 bouw belevenspark, theater en wereld van de ontmoeting, aanleg Hondsrugwegtunnel, 2e parkeergarage Willinkplein en centrumplein, opening nieuwe park, start herontwikkeling locatie Hoofdstraat
- Vanaf 2016 aanleg en bouw "mensenpark" locatie Hoofdstraat

9.2 Beleidskader

Aanleiding

De gebiedsontwikkeling van Emmen-Centrum is één van de topprioriteiten van de gemeente Emmen en de provincie Drenthe. Het Masterplan Emmen Centrum 2020 (MEC 2020) beschrijft de visie op de toekomst van het centrum van Emmen. Rode draad in het MEC 2020 is de versterking van de stedelijke functie van Emmen: een duurzame, economische impuls voor Noord-Nederland. Voor een compact, goed bereikbaar en vitaal stadshart is het noodzakelijk om de oost-west-as van het centrum te versterken. Het verplaatsen van het dierenpark naar Centrum-West maakt de weg vrij voor een metamorfose van het centrumgebied. Emmen staat hiermee voor een unieke opgave. Atalanta is het speerpuntproject in het MEC 2020.

Doel

Atalanta versterkt de economische ontwikkeling van gemeente Emmen. Dit fungeert als vliegwiel voor de versterking van de sociaaleconomische en maatschappelijke infrastructuur van Noord-Nederland. Atalanta leidt tot één mooi, uitnodigend en goed bereikbaar centrumgebied van Emmen, waar van alles te beleven is: een uniek en innovatief Belevenspark (dierenpark met theater), een uitnodigend 'mensenpark', verbonden door een levendig centrumplein.

Economische getallen:

Werk in Drenthe en Emmen

Arbeidsplaatsen in Drenthe: 179.294 (15.300 gerelateerd aan toerisme).

Arbeidsplaatsen in Emmen: 49.000.

Arbeidsplaatsen door MEC 2020 / Atalanta: > 2000 structureel.

Bezoekers Emmen

Emmen staat (landelijk) op de 11e plaats qua diversiteit aan winkels.

Emmen-centrum trekt jaarlijks ca. 9 mln passanten, 4 mln dagtoeristen.

Gemeente Emmen trekt jaarlijks ca. 6 mln dagtoeristen.

Bestedingen Emmen

Emmen: € 150 mln (€ 131 mln uit dagtoerisme, € 19 mln uit verblijf).

Gemiddelde besteding per dagtoerist: ca. € 22,-

Ranglijst dagattracties nationaal

Dierenpark Emmen: 9e plaats in 2009. Ambitie: top-drie-notering.

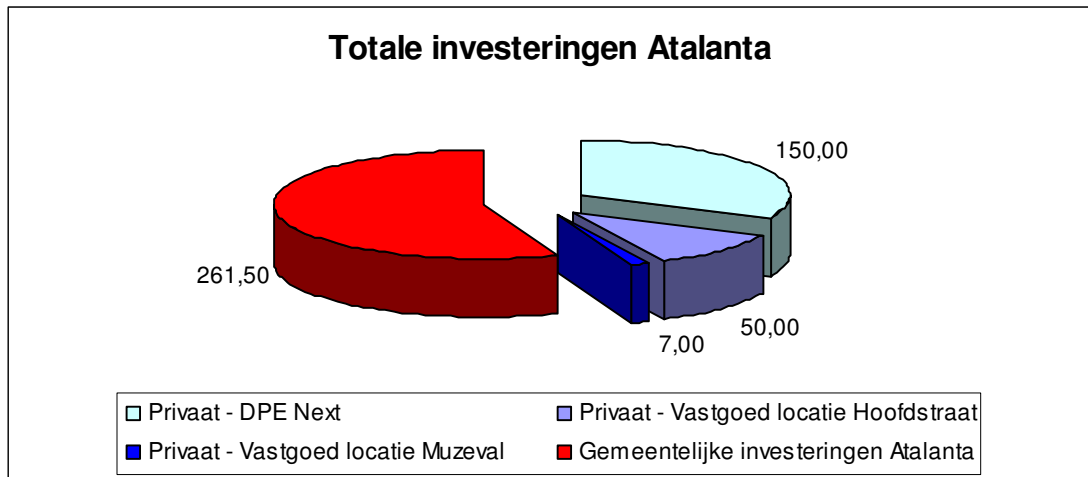
9.3 Investerings en financiering

De indicatieve meerjaren investeringsplanning als uitwerking van de investeringen en dekking van investeringen naar jaarschijven en de financiering van het Atalanta-project zijn uitgewerkt in het Financieel Meerjarenperspectief Atalanta (FMP). Het laatst vastgestelde Financieel Meerjarenperspectief Atalanta (FMP) is van 30 november 2010. De in dit hoofdstuk opgenomen informatie is ontleend aan dit FMP.

Totale indicatieve investeringsomvang Atalanta

De totale indicatieve investeringsomvang Atalanta bedraagt € 468,5 miljoen (in overeenstemming met de financiële kaders uit het raadsbesluit Atalanta van 18 december 2008). Deze totale investeringsomvang bestaat voor € 207 miljoen uit private investeringen door derden en

€ 261,5 miljoen gemeentelijke investeringen Atalanta. De genoemde private investeringen door derden vallen buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente.

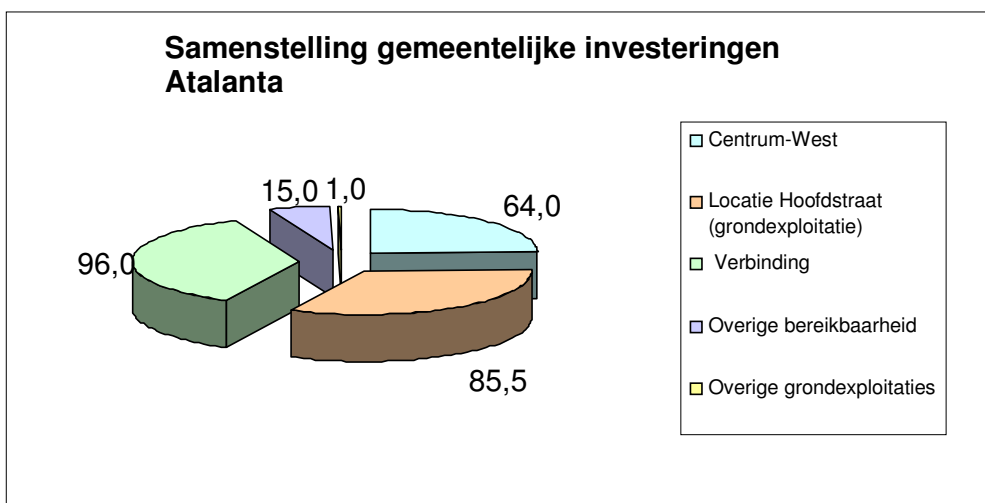
Indicatieve investeringsbedragen in miljoenen euro's, prijspeil 2008 exclusief financieringskosten en exclusief btw.

Op basis van de businesscase DPE Next versie 7.0a van augustus 2011 bedraagt de private investering van DPE voor de realisatie van DPE Next € 145 miljoen in plaats van de in 2008 indicatief geraamde € 150 miljoen. De totale investeringsomvang op basis van het bedrijfsplan DPE Next 7.0a bedraagt circa € 205 miljoen (inclusief € 40 miljoen Theater en € 20 miljoen Wereld van de Ontmoeting).

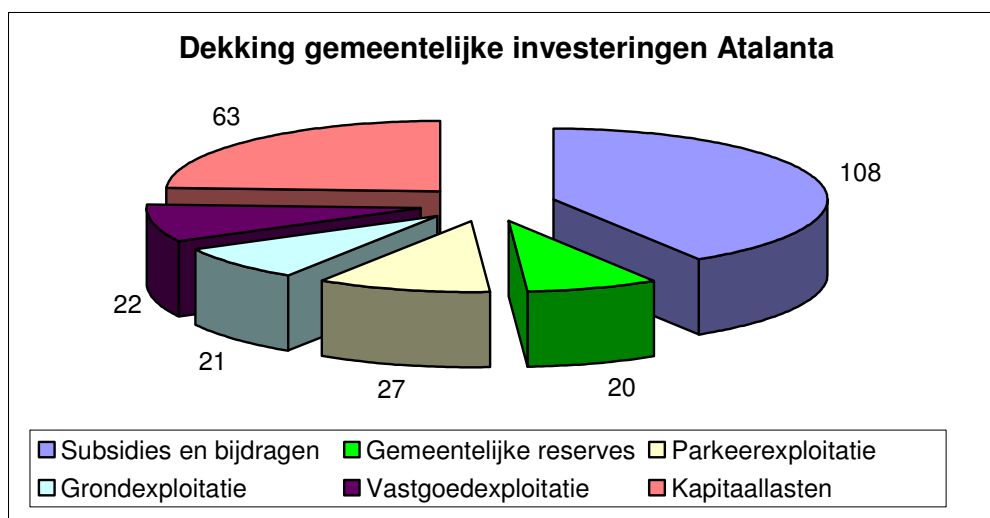
Zoals hiervoor reeds aangegeven vallen deze private investeringen door DPE in principe

echter buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. De voorgenomen inbreng van de gemeente Emmen in DPE ten behoeve van de realisatie van DPE Next van € 17 miljoen maakt geen onderdeel uit van de bovengenoemde indicatieve investeringsomvang Atalanta.

De gemeentelijke investeringen van circa € 261,5 miljoen worden onder meer ingezet voor bereikbaarheid, infrastructuur, parkeervoorzieningen, vastgoedontwikkeling en gebiedsontwikkeling Emmen Centrum. In hierna opgenomen overzicht wordt de verdeling van de gemeentelijke investeringen over de verschillende projectdelen binnen Atalanta weergegeven.

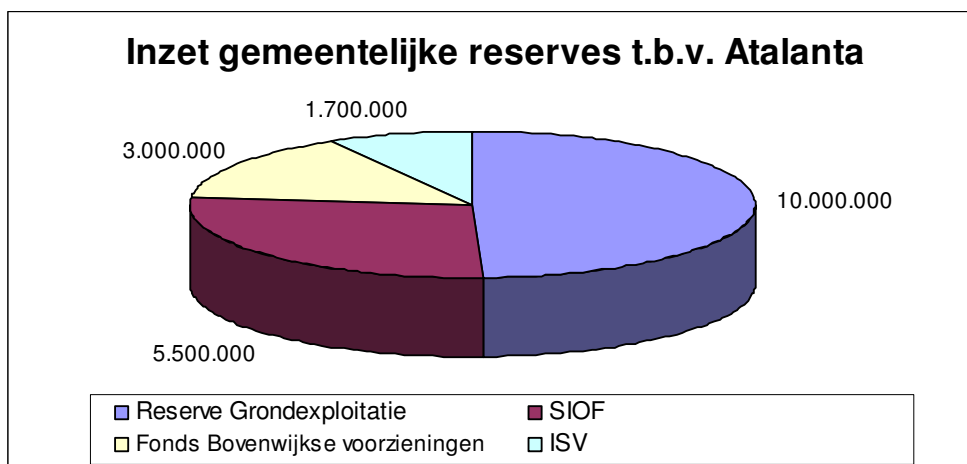
De geraamde indicatieve dekking van de € 261,5 miljoen gemeentelijke investeringen is in de grafiek hierna grafisch weergegeven.

Gemeentelijke middelen

De inzet van de gemeente voor dekking van investeringen Atalanta bedraagt, naast de investeringen van circa € 70 miljoen, die terugverdient dienen te worden uit de exploitatie ervan (grondexploitatie € 21 miljoen, parkeerexploitatie € 27 miljoen, exploitatie vastgoed € 22 miljoen), circa € 84 miljoen. Deze circa € 84 miljoen gemeentelijke inzet voor investeringen Atalanta betreft € 20,2 miljoen inzet van gemeentelijke reserves en circa € 63,5 miljoen aan dekking investeringen uit in de gemeentelijke begroting opgenomen budgetten voor kapitaalslasten.

De in dit kader van gemeentelijke investeringen in het Atalantaproject in te zetten gemeentelijke reserves en gemeentelijke budgetten voor kapitaallasten zijn hierna nader gespecificeerd.

Budgetten in gemeentelijke exploitatie t.b.v. dekking kapitaallasten Atalanta			
Budget voor kapitaallasten		investeringsbedrag	basis voor omrekening
Kapitaallasten € 998.400 ikv bereikbaarheidsmaatregelen	998.400	14.250.000	lineair 40jr / 4,50%
Kapitaallasten € 800.000 ikv dierentuin/theater miv 2009	800.000	14.700.000	annuitair 40jr / 4,50%
Kapitaallasten € 500.000 ikv dierentuin/theater miv 2011 (1)	500.000	7.150.000	lineair 40jr / 4,50%
Kapitaallasten € 500.000 ikv dierentuin/theater miv 2011 (2)	500.000	4.700.000	€ 330.000 / lineair 40jr / 4,50%
		3.100.000	€ 170.000 / annuitair 40jr / 4,50%
Kapitaallasten € 1.100.000 ikv theater (huidige expl.kstn Muzeval)	1.100.000	20.200.000	annuitair 40jr / 4,50%
Totaal	3.898.400	64.100.000	

Ingezet voor dekking	3.853.800	63.460.000	
Nog beschikbaar voor dekking	44.600	640.000	
Totaal	3.898.400	64.100.000	

Subsidies en bijdragen

Naast de inzet van eigen gemeentelijke middelen wordt voor het Atalantaproject een groot beroep gedaan op subsidies en bijdragen van provincie, rijk en andere overheden en partijen. In het geactualiseerd Financieel Meerjaren Perspectief van november 2010 wordt uitgegaan van circa

€ 108 mln aan subsidies en bijdragen van derden voor de dekking van de gemeentelijke investeringen van € 261,5 miljoen in het Atalanta-project.

In dit kader wordt rekening gehouden met de volgende subsidies en bijdragen:

- 8,5 mln VROM (beschikking 17 mei 2010)
- 13,6 mln EFRO (beschikking 19 augustus 2010)
- 40 mln RSP Bereikbaarheid (samenwerkingsovereenkomst 5 juli 2010)
- 40 mln RSP Plus (22 mln voor gemeente en 18 mln voor DPE Next) (samenwerkingsovereenkomst 5 juli 2010 / beschikking 14 oktober 2010 cofinanciering EFRO)
- 10 mln REP Regionaal (samenwerkingsovereenkomst 5 juli 2010)
- 17 mln VROM/MIRT (motie 2^e kamer)

Van deze subsidies en bijdragen zal naar verwachting € 18 miljoen (RSP Plus) ingezet worden voor DPE Next. Bovendien vindt een klein gedeelte van de inzet van deze subsidies plaats in projecten buiten de scope van het Atalantaproject.

Provincie Drenthe

Met het provinciale bestuur is intensief gesproken over de gezamenlijke ambities van de gemeente Emmen en de provincie Drenthe. Dit heeft geleid tot een akkoord op basis waarvan het college van GS bereid is aanzienlijk bij te dragen in de voorgestane gebiedsontwikkeling. De ambities betreffen de bereikbaarheid en de tevens door de gemeente onderschreven provinciale doelstellingen op terreinen als ruimtelijke kwaliteit, economische impulsen, klimaat/energie, sensortechnologie en concertfaciliteiten.

Op 5 juli 2010 is een samenwerkingsovereenkomst RSP gemeente Emmen – Provincie Drenthe IGO Atalanta afgesloten. Hierin zijn onder andere € 40 mln RSP bijdragen vanuit de provincie Drenthe voor bereikbaarheid van (€ 10 mln RSP-rijksmiddelen en € 30 mln RSP provinciale middelen), € 40 mln RSP-plus bijdragen vanuit de provincie Drenthe en € 10 mln regionale rijks-REP-middelen vanuit de provincie Drenthe vastgelegd. De € 40 mln RSP-plus bijdragen van de provincie zullen voor een deel (naar verwachting voor € 18 miljoen) ingezet gaan worden voor investeringen DPE Next. Deze RSP-plus bijdragen zullen op basis van concrete projectaanvragen definitief beschikbaar worden gesteld door de provincie Drenthe. De provincie Drenthe is inmiddels formeel verzocht om de onderhavige middelen van € 18 miljoen (RSP+) voor DPE Next en € 2 miljoen (RSP+) voor het Theater (akoestiek) beschikbaar te stellen. De besluitvorming hieromtrent door de provincie zal naar verwachting eind 2011 plaatsvinden.

In relatie tot de realisatie van DPE Next is de provincie Drenthe tevens gevraagd om een extra bijdrage van € 12 miljoen te verstrekken. De besluitvorming hieromtrent door de provincie zal naar verwachting eind 2011 plaatsvinden. Deze extra bijdrage is bedoeld voor de dekking van de investeringen DPE Next en maakt derhalve geen onderdeel uit van de dekking van de gemeentelijke investeringen m.b.t. Atalanta.

In het 4e kwartaal 2009 is van de provincie Drenthe € 1 mln voorschot ontvangen in het kader van de toegezegde, nog formeel toe te kennen, RSP bereikbaarheidsbijdrage van € 40 mln.

Ministerie van VROM

In mei 2010 is door het ministerie van VROM € 8,5 miljoen subsidie in de verplaatsingskosten DPE toegekend uit de FES gelden voor de Nota Ruimte (beschikking 17 mei 2010). Deze eerste bijdrage komt voort uit een door de Gemeente Emmen en Provincie Drenthe gezamenlijke gedane aanvraag gedaan voor een rijksbijdrage van € 60 mln (€ 30 mln. gemeente / € 30 mln. DPE).

Daarnaast is er eind 2009 door de 2e kamer een motie aangenomen met het verzoek aan de regering om de rest van de benodigde financiën voor de verplaatsingskosten (€ 17 miljoen) in het kader van de integraliteit te zoeken bij de ministers van Infra, Cultuur, Economische Zaken en Wonen als bijdrage aan het centrumproject Emmen.

SNN

In het 4e kwartaal 2009 is bij SNN een EFRO-aanvraag voor "De Economie van de Verbinding" aangevraagd. Op basis van deze aanvraag is in juni 2010 een EFRO-subsidie toegekend van bijna € 13,7 mln. Bij beschikking van 19 augustus 2010 is deze toekenning ook daadwerkelijk geformaliseerd. Bij beschikking van 14 oktober 2010 heeft de provincie Drenthe haar cofinanciering in het kader van de EFRO van ruim € 6,8 miljoen formeel toegekend. Deze cofinanciering door de provincie Drenthe is onderdeel van de € 40 miljoen aan RSP-plus gelden.

Hardheid van de financiering / dekking

De indicatieve dekking van de gemeentelijke investeringen Atalanta is niet voor alle posten / bronnen even hard. Ten aanzien van de totale dekking / financiering van het project Atalanta is een risicoprofiel opgesteld waarin de hardheid van de dekking in beeld wordt gebracht. Per dekkingsmiddel / financieringsbron is hierin aangegeven hoe hoog het risico / de onzekerheid ten aanzien van de realisatie van de betreffende dekking / financiering is. De dekking van de gemeentelijke investeringen Atalanta is in dit risicoprofiel gepresenteerd naar 5 risicocategorieën. Het laatst vastgestelde risicoprofiel dekking gemeentelijke

investeringen Atalanta is opgenomen in het Financieel Meerjarenperspectief Atalanta (FMP) van 30 november 2010.

Van de verwachte subsidies en bijdragen van € 108 miljoen voor de gemeentelijke investeringen in het Atalanta project is ultimo 2010 inmiddels bijna 85% in verschillende gradaties van hardheid gerealiseerd.

9.4 Partners

Nauw wordt samengewerkt met Dierenpark Emmen en Provincie Drenthe, Rijk, Waterleiding Maatschappij Drenthe, SNN, NV NOM en Waterschap Velt en Vecht.

9.5 Projectbeheersing

De voorbereidingsfase staat in het teken van de transformatie naar de realisatiefase, die werkende weg voor de diverse uitvoeringsprojecten binnen Atalanta wordt bereikt. Reeds in 2009 is hiermee een begin gemaakt door het aanstellen van projectleiders ten behoeve van de ontwerp- en aanbestedingsprocessen voor respectievelijk Theater / Wereld van de Ontmoeting en de Hondsrugwegtunnel.

Plan van aanpak

In het Plan van Aanpak Atalanta voor de voorbereidingsfase, dat in 2010 is vastgesteld zijn de projectopdracht en de projectomvang beschreven (projecten en initiatieven rondom de projectopdracht Atalanta). Ook is de projectorganisatie beschreven. In het Plan van Aanpak is verder beschreven hoe opgaven worden opgepakt en welke deel- en eindproducten worden nagestreefd. Tenslotte zijn in het Plan van Aanpak ook de procesaspecten (kwaliteit, organisatie, informatie/communicatie, tijd, geld en risicomanagement) uitgewerkt en vastgelegd.

Het Plan van Aanpak vormt ook de grondslag voor de bedrijfsvoering van het project in de voorbereidingsfase. De voortgang en de bijstellingen op dit Plan van Aanpak worden vastgesteld door middel van de voortgangsrapportages (per kwartaal). Nadat de voorgestelde wijzigingen zijn vastgesteld is impliciet het Plan van Aanpak bijgesteld. Het actuele Plan van Aanpak wordt op deze wijze gevormd door het voorliggende oorspronkelijke Plan van Aanpak en de kwartaalrapportages.

Projectorganisatie

Bij besluit van 29 maart 2011 heeft het college, naar aanleiding van een heroriëntatie op de projectstructuur Atalanta, de nieuwe organisatiestructuur Gebiedsontwikkeling Emmen Centrum / Atalanta vastgesteld. Dit heeft er toe geleid dat er nadrukkelijker een programmabenedering is ontstaan. De bestuurlijke sturing en borging is aangepast aan de nieuwe situatie.

Een programmadirecteur wordt ambtelijk eindverantwoordelijk en voert de algemene en integrale directie op alle projecten in de gebiedsontwikkeling Emmen-centrum. Het betreft de projecten in zowel de ontwikkelingsfase als in de realisatiefase. Het programmabureau ondersteunt de programmadirecteur en voert de projectoverstijgende thema's uit. Een projectdirecteur realisatie zal, onder eindverantwoordelijkheid van de programmadirecteur, directie voeren op de in uitvoering zijnde projecten.

In het najaar van 2011 zal deze aanpassing van de organisatiestructuur van de projectorganisatie nader worden geïmplementeerd en ingevuld.

Kwartaalrapportages

Door middel van kwartaalrapportages Atalanta wordt de raad specifiek geïnformeerd omtrent de voortgang, financiën en risico's met betrekking tot het Atalantaproject.

Financieel Meerjaren Perspectief Atalanta (FMP)

Op 30 november 2010 is een geactualiseerd Financieel Meerjaren Perspectief Atalanta vastgesteld.

Door middel van het geactualiseerd Financieel Meerjaren Perspectief Atalanta (FMP) wordt de raad geïnformeerd omtrent de indicatieve meerjaren investeringsplanning Atalanta en het

risicoprofiel dekking gemeentelijke investeringen Atalanta. Dit Financieel Meerjarenperspectief heeft een globaal en richtinggevend karakter.

De (voorlopige) indicatieve dekking van de gemeentelijke investeringen Atalanta, zoals opgenomen in de indicatieve meerjaren investerings- en dekkingsramingen Atalanta, kent een verschil in mate van hardheid van de verschillende dekkingsbronnen. In het risicoprofiel dekking gemeentelijke investeringen Atalanta wordt de hardheid van de dekking in beeld gebracht.

Bestemmingsreserve Atalanta

Voor een adequate financiële beheersing en verantwoording van het Atalantaproject is bij raadsbesluit van 17 december 2009 besloten een bestemmingsreserve Atalanta in te stellen. Middels deze bestemmingsreserve Atalanta vindt een egalisatie van overschotten en tekorten op het exploitatiebudget Atalanta plaats.

Alle beschikbare budgetten (inclusief die voor kapitaallasten) in de gemeentelijke exploitatie 2009 en volgende jaren in relatie tot Atalanta, worden aangewend voor de dekking van de kosten van de realisatie van het Atalanta-project (alleen de geraamde budgetten voor culturele programmering zijn in het kader van de dekking van de kosten van het project Atalanta buiten beschouwing gelaten).

Besluiten tot voeding / onttrekking aan deze bestemmingsreserve in het kader van de egalisatie van overschotten en tekorten op het exploitatiebudget Atalanta worden middels specifieke voorstellen ter besluitvorming aan de raad voorgelegd te worden.

Bestemmingsreserve rente voorfinanciering (Atalanta)

Bij raadsbesluit van 20 december 2010 "Overbrugging naar DPE Next" heeft de raad besloten een bestemmingsreserve voor mogelijke rentelasten van voorfinanciering van investeringen met betrekking tot DPE Next in te stellen.

Door middel van deze bestemmingsreserve worden restantbudgetten op in de gemeentelijke begroting opgenomen budgetten voor financiering van de overbrugging DPE van € 600.000 structureel per jaar vanaf 2012 en voor rentelasten van voorfinanciering voor een bedrag van € 187.285 in 2011 oplopend tot structureel € 748.000 per jaar vanaf 2014, gereserveerd voor de dekking van mogelijke rentelasten van voorfinanciering van investeringen met betrekking tot DPE Next.

Middels onderstaand overzicht wordt een inschatting gegeven van het verloop van de budgetten, die voor de dekking van de rentelasten van voorfinanciering beschikbaar zijn.

Overzicht inschatting beschikbaar budget rentelasten voorfinanciering.						
Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Financiering overbrugging DPE	0	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Rentelasten voorfinanciering	187.000	473.000	727.000	748.000	748.000	748.000
Beschikbaar budget	187.000	1.073.000	1.327.000	1.348.000	1.348.000	1.348.000
<u>Onttrekkingen:</u>						
Buiten invordering stelling erfpachtscanon	-354.000	-354.000	-354.000	-354.000	-354.000	0
Rentelasten verschil tussen 4,25% - 3,285% betreffende de lening van € 12,5 miljoen	0	0	0	0	-60.000	-125.000
Rentelasten verschil tussen 4,25% - 3,25% betreffende de lening overbrugging van € 22 miljoen	-80.000	-120.000	-170.000	-220.000	-220.000	-220.000
Rentelasten financiering deelneming van € 10 miljoen tegen 4,25%	0	0	0	0	-425.000	-425.000
Restant budget voor rentelasten voorfinanciering	-247.000	599.000	803.000	774.000	289.000	578.000
Verloop reserve rente voorfinanciering	-247.000	352.000	1.155.000	1.929.000	2.218.000	2.796.000

In bovenstaand overzicht zijn de rentekosten van voorfinanciering niet verwerkt.

Het restant budget per jaar en het verloop van de reserve rente voorfinanciering laten de ruimte zien, die beschikbaar is voor de dekking van eventuele rentekosten van voorfinanciering.

Afzonderlijk product Atalanta onder programma 2 "Economie en Werkgelegenheid"

De raad heeft op 17 december 2009 besloten om, vanuit het oogpunt van beheersbaarheid en praktische toepasbaarheid, voor alle kosten en opbrengsten m.b.t. Atalanta die verantwoord worden binnen de gemeentelijke exploitatie, behalve voor de kapitaallasten vanaf het moment van ingebruikname van deelprojecten, gebruik te maken van één totaal budget voor Atalanta.

Dit budget voor Atalanta is binnen de gemeentelijke exploitatie ondergebracht in een afzonderlijk product "Atalanta" onder programma 2 "Economie en Werkgelegenheid".

Het budget voor kapitaallasten en de verantwoording van kapitaallasten vanaf het moment van ingebruikname van deelprojecten wordt opgenomen binnen het programma waar het betreffende deelproject inhoudelijk gezien verantwoord dient te worden.

9.6 Financiële positie

Projectbudget algemene proces en voorbereidingskosten Atalanta

Het totale projectbudget Atalanta voor de voorbereidingsfase 2009 tot en met 2011 bedraagt € 8.960.880. Van dit totale krediet algemene proces- en voorbereidingskosten Atalanta t/m 2011 (projectbureau Atalanta) van € 8.960.880 komt € 1.619.410 t.l.v. gemeentelijke exploitatiebudgetten Atalanta 2009 t/m 2011 en zal € 7.341.470 als te activeren algemene proces- en voorbereidingskosten Atalanta te zijner tijd worden toegerekend aan de diverse uitvoeringsprojecten.

Medio 2011 is circa € 5,5 miljoen van dit krediet daadwerkelijk besteed (inclusief openstaande aangegane verplichtingen).

Locatie Hoofdstraat

Bij raadsbesluit van 18 december 2008 is een krediet van € 65.500.000 verleend ten behoeve van de gefaseerd uit te betalen verplaatsingsvergoeding aan Dierenpark Emmen. Dit bedrag zal gedekt worden uit de toekomstige grondexploitatie Hoofdstraatlocatie, die mede gevoed zal worden door middelen van provincie, SNN, rijk, Europa, gemeente en derden. Bij raadsbesluit van 18 december 2008 is tevens besloten dat de eerste termijn van deze

verplaatsingsvergoeding voor een bedrag van € 5.500.000, ten laste gebracht zal worden van het SIOF.

Op 7 juli 2009 is door het college van B&W besloten € 2.300.000 te bevoorschotten aan DPE ten behoeve van de door Dierenpark Emmen gemaakte en te maken voorbereidingskosten die samenhangen met de verplaatsing van het dierenpark. Op 19 januari 2010 is door het college van B&W besloten € 2.000.000 te bevoorschotten aan DPE ten behoeve van door Dierenpark Emmen gemaakte en te maken voorbereidingskosten die samenhangen met de verplaatsing van het dierenpark. Op 29 juni 2010 is door het college van B&W besloten € 1.200.000 te bevoorschotten aan DPE ten behoeve van door Dierenpark Emmen gemaakte en te maken voorbereidingskosten die samenhangen met de verplaatsing van het dierenpark. Op basis van bovenstaande besluiten tot bevoorschotting aan DPE op de verplaatsingsvergoeding voor door DPE gemaakte en te maken voorbereidingskosten die samenhangen met de verplaatsing van het dierenpark is nu de totale eerste termijn van € 5,5 miljoen op basis van raadsbesluit van 18-12-2008 als voorschot toegekend. Deze voorschotten zullen conform besluit ten laste van het SIOF worden gebracht.

Op 30 november 2010 is door het college besloten de laatste termijnbetaling 2010 van de bevoorschotting van 1 december 2010 van € 200.000 op te schorten gezien het feit dat de reeds verstrekte voorschotten voldoende waren om ook de te maken kosten DPE Next over december 2010 te kunnen financieren.

Middels raadsbesluit van 20 december 2010 is besloten aan DPE voor het eerste halfjaar 2011 een aanvullend voorschot op de verplaatsingsvergoeding DPE van € 1,7 miljoen te verstrekken ter financiering van de voorbereidingskosten DPE Next. Ter dekking van deze aanvullende bevoorschotting op de verplaatsingsvergoeding DPE is € 1,5 miljoen krediet beschikbaar gesteld dat tijdelijk gedekt wordt uit het SIOF. De overige € 200.000 betreft de opgeschorte uitbetaling bevoorschotting verplaatsingsvergoeding DPE van 1 december 2010.

In totaal is derhalve tot en met medio 2011 € 7,0 miljoen aan voorschotten op de verplaatsingsvergoeding DPE ter financiering van voorbereidingskosten DPE Next toegekend aan DPE. Medio 2011 is ook daadwerkelijk € 7,0 miljoen aan voorschotten op de verplaatsingsvergoeding betaald aan DPE.

Vorbereidingskrediet Hondsrugwegtunnel

Bij raadsbesluit van 23 april 2009 heeft de raad een voorbereidingskrediet voor de aanbesteding van de Hondsrugwegtunnel van € 1.500.000 beschikbaar gesteld.

Medio 2011 is bijna € 1,0 miljoen van dit krediet daadwerkelijk besteed (inclusief openstaande aangegane verplichtingen).

Vorbereidingskrediet Theater/ Wereld van de Ontmoeting

Bij raadsbesluit van 28 mei 2009 heeft de raad een voorbereidingskrediet voor het aanbestedings- en ontwerptraject voor Theater / Wereld van de Ontmoeting van € 1.620.000 beschikbaar gesteld.

Medio 2011 is ruim € 0,9 miljoen van dit krediet daadwerkelijk besteed (inclusief openstaande aangegane verplichtingen).

Overbrugging DPE 2010-2015

Formeel gezien maakt de overbrugging DPE geen onderdeel uit van het Atalantaproject. In verband met de nauwe verbondenheid met het Atalantaproject is de overbruggingsfinanciering hier wel benoemd. Bovendien is de afhandeling van de steunvraag van DPE en de voorbereiding van de besluitvorming in deze vanuit het projectbureau Atalanta uitgevoerd. Ook de kosten van dit traject zijn in belangrijke mate gedekt uit het voorbereidingskrediet algemene proces- en voorbereidingskosten Atlanta. Bovendien vindt ook de monitoring op de overbrugging DPE 2010-2015 plaats vanuit het programmabureau Gebiedsontwikkeling Emmen Centrum / Atalanta.

Op 20 december 2010 heeft de raad besloten aan DPE onder strikte voorwaarden en zekerheidsstellingen een overbruggingsfinanciering van maximaal € 22 miljoen beschikbaar te stellen voor de periode 2010 – 2015 in de vorm van een langlopende achtergestelde

geldlening met een looptijd van 40 jaar tegen een rentepercentage van 3,25%. Ondermeer is hypothecaire zekerheid en een recht van eerste koop op de locatie Hoofdstraat verleend door DPE aan de gemeente als zekerheidsstelling voor deze lening. Hiermee heeft de gemeente het debiteurenrisico voor de komende jaren (tot het moment van verwerving grond locatie Hoofdstraat door de gemeente in relatie tot de verplaatsing) afgedekt. De gemeente loopt echter ook een renterisico ten aanzien van deze overbruggingsfinanciering van maximaal € 22 miljoen.

Medio 2011 was circa € 3,8 miljoen overbruggingsfinanciering DPE 2010-2015 daadwerkelijk uitbetaald op basis van het raadsbesluit van 20 december 2011.

DPE Next

Op basis van het in oktober 2010 opgeleverde bedrijfsplan DPE Next versie 6.1 en de uitgebrachte second opinion hieromtrent door UNO Bedrijfsadviseurs heeft de raad op 20 december 2010 besloten in te stemmen met de realisatie van DPE Next onder een aantal strikte voorwaarden. Op basis van de gestelde voorwaarden en kaders moest DPE het bedrijfsplan vervolmaken, hetgeen moest leiden tot een bedrijfsplan DPE Next versie 7.0 dat per 1 juni 2011 gereed diende te zijn.

De raad heeft hierbij besloten onder strikte voorwaarden vanuit de gemeente Emmen € 17 miljoen in te brengen in DPE Next, bestaande uit € 10 miljoen inbreng ten behoeve van versterking van het eigen vermogen van DPE Next, € 5 miljoen ten behoeve van de beplanting, te realiseren middels investering via de EMCO groep en € 2 miljoen voor het genereren van een bijdrage door bedrijven en burgers ("vriendenaandeel") via een verdubbelingssysteem.

Eind augustus 2011 heeft Dierenpark Emmen het bedrijfsplan DPE Next versie 7.0a opgeleverd.

Op dit bedrijfsplan is een second opinion uitgevoerd door UNO Bedrijfsadviseurs.

Op basis van het bedrijfsplan DPE Next versie 7.0a zal de raad op 3 oktober 2011, op voorstel van het college, besluiten of aan de voorwaarden is voldaan en al dan niet verdere uitvoering aan het raadsbesluit van 20 december 2010 wordt gegeven.

Bijdrage vanuit Atalanta-budgetten in gemeentelijke budgettaire taakstelling 2011

In het kader van de noodzakelijke gemeentelijke bezuinigingen is in 2011 eenmalig een bijdrage vanuit Atalanta-budgetten ingeboekt. Er is eenmalig voor 2011 € 672.000 bezuinigd op het budget bereikbaarheidsmaatregelen (volume programma 7) en € 400.000 op het budget extra middelen Atalanta (volume programma 2).

9.7 Risico's

In het vastgestelde Plan van Aanpak voorbereidingsfase Atalanta 2010 zijn de opzet en uitvoering van het risicomanagement Atalanta uitgewerkt en vastgelegd. De risico's zijn geïnventariseerd, gecategoriseerd en geprioriteerd. Elk kwartaal wordt er middels de kwartaalrapportage Atalanta gerapporteerd aan de raad omtrent de prioriteit 1-risico's en prioriteit 2-risico's op dat moment. Ook bij raadsbesluiten voor de aanvraag van kredieten wordt expliciet aandacht besteed aan de risico's in relatie tot het betreffende besluit.

In het 3^e kwartaal 2011 heeft het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een second opinion uitgevoerd op het proces en de systematiek van risicomanagement binnen het Atalantaproject.

In de paragraaf Weerstandsvermogen in deze jaarrekening is een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen omtrent de risico's met betrekking tot het Atalantaproject.